

Voorstel

Wonen met groen en water

werkplaats 3

Om de leefbaarheid te vergroten in een gezonde omgeving, om veilig te kunnen blijven leven en om te leven in een omgeving die uitnodigt om te bewegen,

wil het burgerberaad voor het wonen in de regio Zaanstreek-Waterland

WONEN MET GROEN EN WATER

Dit is uitgewerkt in vijf punten die we willen bereiken:

- **Wonen met water:** woningen die ook in de toekomst goed kunnen blijven in de waterrijke omgeving
- **Groene woningen:** woningen met een kleine footprint
- **Meer en beter groen:** meer vegetatie die past bij Zaanstreek-Waterland en meer biodiversiteit
- **Plannen en de uitvoering groen:** bij alle bouwprojecten ook plannen voor de vegetatie en de omgeving, niet alleen plannen voor het ontwerp en onderhoud voor de woningen
- **Proces voor groen:** niet alleen geld-gestuurd, maar ook met 'de waarde van groen in de omgeving gestuurd' woningen bouwen en onderhouden, aangepast aan de bestaande natuurlijke en waterrijke omgeving én dit samen met betrokkenen en bewoners uitvoeren

Deze vijf groene standpunten leiden tot de volgende 5 beslispunten voor het burgerberaad:

1 	Wonen met water	In waterrijk Zaanstreek-Waterland moeten woningen door nieuw waterbeheer worden beschermd tegen problemen door water: <ul style="list-style-type: none">- voor bescherming van funderingen van woningen en vegetatie moet de grondwaterstand overal omhoog- gemeenten claimen actief gebieden voor watervoorraden voor in droge tijden en- claimen ook gebieden voor het opvangen van extreem grote regen-piek-buien (tot 100 mm)	"Wij willen leven met water"
2 	Groene woningen	Alle toekomstige woningen en verbouwingen moeten groen (biobased en circulair) en energieneutraal uitgevoerd worden, zodat we groene daken en groene muren krijgen en energiezuinige woningen met minder grijs beton	"Van 50 tinten grijs naar 50 tinten groen"
3 	Meer en beter groen	Wonen en leven in een gezond ecosysteem: dat betekent dat alle bestaande parken en plekken met vegetatie beter moeten worden onderhouden (met meer biodiversiteit, zonder bestrijdingsmiddelen) en dat er meer groen moet worden aangeplant zodat alle wijken gezondere omgevingen zijn voor mensen, flora en fauna en beter ingericht zijn op klimaatadaptatie en hittestress helpen voorkomen	"Groen moet je doen"
4 	Plannen en uitvoering groen	De regio Zaanstreek-Waterland stelt een ambitieuze groennorm op voor nieuwbouw en stadsontwikkeling, in 1 apart Groenplan voor de regio, en keurt (her)bouwplannen alleen goed wanneer aan deze groennorm wordt voldaan. Zaanstreek-Waterland is proactief en wacht niet op wettelijk verplichte normen vanuit de overheid. Op die manier komt er kwalitatief en kwantitatief meer hoogwaardig groen en worden de ecosystemen hersteld en behouden.	"Weet je wat wij willen? Groene plannen"
5 	Proces voor groen	Niet alleen gebouwen, ook de groene omgeving heeft waarde! De gemeente stuurt op het behoud van deze groene waarde: <ul style="list-style-type: none">- bij alle bouwprojecten worden burgers actief betrokken om de waarde te waarborgen- op scholen worden kinderen van jongsafaan vertrouwd gemaakt met deze ecologische waarden- bij projecten wordt niet gestuurd op winstgevendheid maar op behoud van de groene omgeving	"Wij doen het samen"

Notitie

Wonen met groen en water

Burgerberaad Werkplaats 3

Zaanstreek Waterland 1 juli 2023

Om de leefbaarheid te vergroten in een gezonde omgeving, om gezond te kunnen leven en om te leven in een omgeving die uitnodigt om te bewegen, wil het burgerberaad voor het wonen in Zaanstreek-Waterland
WONEN MET GROEN EN WATER

In deze notitie worden vijf punten die we willen bereiken puntsgewijs nader toegelicht. Voor het voorstel **WONEN MET GROEN EN WATER** zijn naast deze notitie ook een presentatie en een filmpje gemaakt.

De vijf doelen voor het wonen in Zaanstreek Waterland zijn:

1. **Wonen met water:**
woningen die ook in de toekomst goed kunnen blijven in de waterrijke omgeving
2. **Groene woningen:**
woningen met een kleine footprint
3. **Meer en beter groen:**
meer vegetatie die past bij Zaanstreek Waterland en meer biodiversiteit
4. **Plannen en de uitvoering groen:**
bij alle bouwprojecten ook plannen voor de vegetatie en de omgeving, niet alleen plannen voor het ontwerp en onderhoud voor de woningen
5. **Proces voor groen:**
niet alleen geldgestuurd, maar ook met 'de waarde van groen in de omgeving gestuurd'
woningen bouwen en onderhouden, aangepast aan de bestaande natuurlijke en waterrijke omgeving én dit samen met betrokkenen en bewoners uitvoeren

De inwonersraadpleging die is gehouden in juni 2023 tijdens het burgerberaad, ondersteunt onze roep voor beter omgaan met groen en water in relatie tot wonen en woningen: Het onderwerp "zo veel mogelijk ruimte voor groen" scoort met 8,2 punten bovengemiddeld belangrijk! Tevens zijn gescoord "zo min mogelijk overlast bij hittegolven en extreme regenval".

1. Wonen met water:

woningen die ook in de toekomst goed kunnen blijven in de waterrijke omgeving

Burgerbesluit

In waterrijk Zaanstreek-Waterland moeten woningen door nieuw waterbeheer worden beschermd tegen problemen door water:

- voor bescherming van funderingen alle van woningen en vegetatie moet de grondwaterstand overal omhoog en
- gemeenten claimen actief gebieden voor watervoorraden voor in droge tijden en
- Gemeenten claimen ook gebieden voor het opvangen van extreem grote regen-piek-buien (tot 100mm)

Onder zeeniveau
Afhankelijkheid van waterbeheer
Bodemdaling
veenweide en polders

WONEN MET WATER

**WONEN MET AANPASSEN AAN KLIMAATVERANDERING =
NATUURLIJK EN WATERRIJK WONEN**

In waterrijk Zaanstreek Waterland moeten door actief beter waterbeheer woningen worden beschermd tegen grote problemen door WATER :

bodemdaling, piek -regenbuien en droogte :

- de grondwaterstand moet overal omhoog, voor funderingen
- water -opvanggebieden claimen, tegen natte voeten én
- watervoorraadgebieden inrichten voor tijden van droogte

2050 verwachting

"Wij willen leven met water !"

Voor ALLE woningen in Zaanstreek-Waterland spelen belangrijke punten een rol

- Voor de woningen is het van belang dat er geen verdere bodemdaling plaatsvindt.
- Alle woningen moeten kunnen worden behouden en
- de leefbaarheid van alle bewoners in hun woningen in dit gebied nu en in de toekomst moet worden versterkt.

Zaanstreek/Waterland bestaat grotendeels uit veengebied en polders. Generaties lang zijn we bezig geweest om veengebieden droog te leggen ten behoeve van landbouwgebruik en bebouwing. Het grondwaterpeil in veel gebieden wordt nog altijd kunstmatig laag gehouden opdat landbouwmachines en vee niet in de modder wegzakken.

Dit zorgt voor bodemdaling (regelmatig zelfs 1cm/jaar), paalrot, verzakking van huizen en andere problemen aan funderingen. Die bodemdaling komt bovenop de te verwachten zeespiegelstijging en heeft dus direct gevolgen voor onze veiligheid.

Bovendien bevat veen grote hoeveelheden koolstof die bij verdroging als CO₂ vrijkomt en daarmee bijdraagt aan klimaatverandering.

We moeten daarbij voor alle woningen aanpassen aan klimaatveranderingen. We verwachten meer hevige regenval; perioden van droogte; meer kans op wateroverlast en op overstromingen en sneller stijgende zeespiegelstanden zijn aannemelijk met meer kweldruk als gevolg.

We willen daarom dat er beter watermanagement zal plaatsvinden en dat dit radicaal aanpast voor huidige en toekomstige situaties.

Om beter bestand te zijn tegen weersextremen en te zorgen dat we überhaupt veilig kunnen blijven wonen in de regio, moet de regio Zaanstreek-Waterland daarom, vanuit het “belang” van veiligheid en wonen, actief het grondwaterpeil verhogen (en zeker niet meer verlagen).

Tevens moeten wijzen de gemeenten (in bestemmingsplannen) in samenwerking en met Provincie veel extra twee-soorten gebieden aan:

- aparte gebieden waar hevige piekbuien (100 mm/dag) kunnen worden opgevangen en
- aparte gebieden waar water wordt opgeslagen voor droge perioden.

Het is aan de deskundigen aan te geven waar deze gebieden het beste voor water kunnen worden aangewezen. Het toekennen van de gebieden is aan de belangenvertegenwoordigers van ALLE woningen, gebouwen en voorzieningen.

Mogelijk zijn de aan te wijzen gebieden daar waar intact veen wordt beschermd en aangetast veen wordt hersteld. Maar het veen beschermen is ook nodig, naast de beschreven verschillende twee-soorten extra aangewezen gebieden. Bijvoorbeeld met een ring van natte landbouw om de natuurlijke veengebieden.

Dit is urgent, is belangrijk en vraagt lef om per direct mee te beginnen, nog voordat er eventuele plekken worden aangewezen voor nieuwe woningen.

2. Groene woningen:

woningen met een kleine footprint

Burgerbesluit

Alle toekomstige woningen en verbouwingen moeten groen (biobased en circulair) en energieneutraal uitgevoerd worden, zodat we groene daken en groene muren krijgen en energiezuinige woningen met minder grijs beton

WONINGEN GROEN

Alle toekomstige woningen en woningaanpassingen moeten groen uitgevoerd worden

- biobased materialen
- circulair en
- energieneutraal,

zodat we groene daken en groene muren krijgen en energiezuinige woningen met minder grijs beton

Ook om de woningen groene infrastructuur:
groentegels, waterdoorlatende bestrating, geen asfalt, regentonnen, oplaadpalen, gezamenlijke zonnepanelen, ...

"Van 50 tinten grijs naar 50 tinten groen !"

Het is van belang dat alle woningen biobased, circulair en energieneutraal worden gebouwd. Bestaande sociale huurwoningen kunnen ook energieneutraal worden gemaakt. Er zijn voor alle wijken transitieplannen op te stellen en alternatieven te wegen. Van belang is: minder grijs e meer groen.

3. Meer en beter groen:

meer vegetatie die past bij Zaanstreek-Waterland en meer biodiversiteit

Burgerbesluit	
Wonen en leven in een gezond ecosysteem: dat betekent dat alle bestaande parken en plekken met vegetatie beter moeten worden onderhouden (met meer biodiversiteit, zonder bestrijdingsmiddelen) en dat er meer groen moet worden aangeplant zodat alle wijken gezondere omgevingen zijn voor mensen, flora en fauna en beter ingericht zijn op klimaatadaptatie en hittestress helpen voorkomen.	
 MEER EN BETER GROEN	<p>MEER GROEN TOEVOEGEN EN BESTAANDE NATUUR VERSTERKEN</p> <p>Wonen en leven in een gezond ecosysteem betekent:</p> <ul style="list-style-type: none">• alle bestaande parken en plekken met vegetatie moeten beter worden onderhouden<ul style="list-style-type: none">- met meer biodiversiteit,- zonder bestrijdingsmiddelen- met inheemse plantensoorten• er moet meer groen worden aangeplant <p>zodat alle wijken gezondere omgevingen zijn door en voor mensen en voor flora en fauna.</p> <p>"Groen moet je doen !"</p>

Gezonde, diverse ecosystemen zijn van levensbelang. Voor behoud van soorten, voor welzijn en gezondheid, voor zuurstof en voedsel, voor opvang en opslag van water, voor het tegengaan van hittestress, verdroging en klimaatverandering. Dat geldt niet alleen op mondiale schaal, maar ook op gemeentelijke en regionale schaal.

Als er geen maatregelen genomen worden om ecosystemen divers en gezond te houden en te herstellen, zijn de vooruitzichten voor biodiversiteit, klimaat, leefbaarheid en gezondheid somber.

Het goede nieuws is: we kunnen het tij keren. Daarin heeft iedereen een verantwoordelijkheid: individuen, bedrijven en overheden. In ons voorstel pleiten we voor een maximale inzet van gemeenten en partners van G1000Wonen om de ecosystemen in de regio Zaanstreek-Waterland gezond en divers te maken, verdroging tegen te gaan en natuur een 'prominente plek' te geven. Onze adviezen zijn niet nieuw. Dat blijkt ook uit de diverse artikelen en documenten waarvan wij gebruik hebben gemaakt.

Ons belangrijkste advies is: toon daadkracht! Of, zoals we zeggen: 'Groen moet je doen!'.

Wonen en leven in een gezond ecosysteem betekent:

- alle bestaande parken en plekken met vegetatie moeten beter worden onderhouden
 - met meer biodiversiteit,
 - zonder bestrijdingsmiddelen
 - met inheemse plantensoorten en rekening houdend met gehele successie van de verschillende vegetatiesoorten
- er moet meer groen worden aangeplant

zodat alle wijken gezondere omgevingen zijn door en voor mensen, flora en fauna ,
beter ingericht zijn op klimaatadaptatie én hittestress helpen voorkomen

Tijdens de overleggen van het burgerberaad bleek dat er veel inwoners willen bijdragen aan groen in de wijk.

Overall

.. kan meer en beter groen:

Schoolpleinen, industrieterreinen, sloten, bermen, parken, moestuinen, gemeentelijke plantsoenen, sloten, parken, achtertuinen, gezamenlijke pleinen, parkeerplaatsen, daken, muren, sportvelden

.. en kan minder grijs:

groentegels, geen beton, minder verharde trottoirs, enzovoorts

Een praktijkvoorbeeld die duidelijk het effect van maaibeheer laat zien.

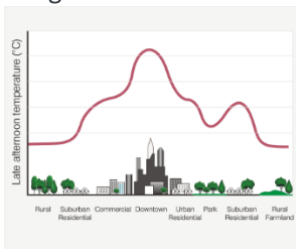
We geven daarom de voorkeur aan minder maaien en meer bloeiend gras

Een ander praktijkvoorbeeld: inspanning hoeft niet altijd groot en duur te zijn voor al een merkbaar effect.

Hittestress is een serieus probleem dat vaak onderschat wordt. Blootstelling aan hoge temperaturen zorgt voor **gezondheidsrisico's**. Langdurig aanhoudende hitte kan leiden tot klachten als vermoeidheid, concentratieproblemen en hoofdpijn. Er bestaat ook risico op uitdroging en overhitting. In het ergste geval kunnen mensen hieraan overlijden. In Nederland stijgt tijdens hittegolven de sterfte met 12%. Uit ervaring weet iedereen dat het in de **stad vaak warmer** is dan in het omringende landelijk gebied. Dit wordt het **stadseffect** of stedelijk hitte-eiland effect genoemd genoemd (zie figuur). Dit effect is 's nachts het sterkst aanwezig: de warmte blijft tussen gebouwen hangen.

Om meer duidelijkheid te krijgen, waar zich de kwetsbare functies bevinden, zijn zogenoemde “risicokaarten” nodig. Op deze kaart zijn de gebouwen aangegeven waarin voornamelijk de niet-zelfredzame mensen wonen, bijvoorbeeld zorginstellingen, scholen en kinderdagverblijven. Bij deze kwetsbare groep bewoners zorgen hoge temperaturen voor gezondheidsproblemen, slaapproblemen en verminderde arbeidsproductiviteit. Kinderen kunnen last krijgen van vermoeidheid, concentratieproblemen, benauwdheid, hoofdpijn, oververhitting en uitdroging. In 2050 worden gemiddeld 7 tot 15 tropische dagen (dagen waarop de maximum temperatuur hoger is dan 30°C) voorspeld in vergelijking tot 4 tropische dagen in het huidige klimaat. Door toenemende verharding is de temperatuur in het stedelijk gebied hoger in vergelijking tot het landelijk gebied.

De soort vegetatie en de manier waarop het wordt onderhouden hebben sterk invloed op de temperatuur.

Verskil in temperatuur afhankelijk van soort grondgebruik

Zo geven wij ook de voorkeur bij sportvelden aan echt gras tov kunstgras dat ook veel heter kan worden.

4. Plannen en de uitvoering groen:

Bij alle bouwprojecten ook plannen voor de vegetatie en de omgeving, niet alleen plannen voor het ontwerp en onderhoud voor de woningen

Burgerbesluit	
De regio Zaanstreek/Waterland stelt een ambitieuze groennorm op voor nieuwbouw en stadsontwikkeling, in 1 apart Groenplan voor de regio, en keurt (her)bouwplannen alleen goed wanneer aan deze groennorm wordt voldaan. Zaanstreek/Waterland is proactief en wacht niet op wettelijk verplichte normen vanuit de overheid. Op die manier komt er kwalitatief en kwantitatief meer hoogwaardig groen en worden de ecosystemen hersteld en behouden.	
 PLANNEN & UITVOERING GROEN	<p>NATUUR BASIS IN HET ONTWERP</p> <p>De regio Zaanstreek/Waterland stelt een ambitieuze groennorm op voor nieuwbouw en stadsontwikkeling,</p> <ul style="list-style-type: none">• in 1 apart "Groenplan voor de regio", en• keurt (her)bouwplannen alleen goed wanneer aan deze groennorm wordt voldaan. <p>Zaanstreek/Waterland is proactief en wacht niet op wettelijk verplichte normen vanuit de overheid.</p> <p>Op die manier komt er kwalitatief en kwantitatief meer hoogwaardig groen en worden de ecosystemen hersteld en beter onderhouden.</p> <p>Weet je wat wij willen? Groene plannen !</p>

Nederland wordt steeds verder volgebouwd. Het gemiddelde woonoppervlak stijgt terwijl het oppervlak dat beschikbaar is voor groen navenant daalt. Van een woon/perceel-ratio van 53% in de jaren '50 is de huidige ratio in Noord-Holland 91%. Dat heeft gevolgen voor klimaat, waterafvoer en opslag, biodiversiteit, welzijn en gezondheid.

Voor nieuwbouw en stedelijke ontwikkeling

- stellen de gemeenten uit de regio Zaanstreek/Waterland daarom 1 groenplan op met een zeer goede Groennorm en
- keuren gemeenten bouwplannen pas goed wanneer aan deze Groennorm wordt voldaan. Zij zijn daarbij proactief en wachten niet op wettelijk verplichte normen vanuit de rijksoverheid.

Andere gemeenten gingen hen hierin al voor. Het kan!

5. Proces voor groen:

niet alleen geldgestuurd, maar ook met 'de waarde van groen in de omgeving gestuurd' woningen bouwen en onderhouden, aangepast aan de bestaande natuurlijke en waterrijke omgeving én dit samen met betrokkenen en bewoners uitvoeren

Burgerbesluit

Niet alleen gebouwen, ook de groene omgeving heeft waarde!
De gemeente stuurt op het behoud van deze groene waarde:
bij alle bouwprojecten worden burgers actief betrokken om de waarde te waarborgen;
op scholen worden kinderen van jongsafaan vertrouwd gemaakt met deze ecologische waarden en bij projecten wordt niet gestuurd op winstgevendheid maar op behoud van de groene omgeving

PROCES VOOR GROEN

ECOLOGISCHE WAARDE: TOETS, EDUCATIE EN STURING

Niet alleen gebouwen, ook de groene omgeving heeft waarde !

De gemeente stuurt op het behoud van deze groene waarde:

- bij alle bouwprojecten worden burgers actief betrokken om de waarde te waarborgen (ecologische toets);
- op scholen worden kinderen van jongsafaan vertrouwd gemaakt met deze ecologische waarden
- bij projecten wordt niet alleen gestuurd op winstgevendheid, maar juist op behoud van de groene waarde.

"Wij doen het samen!"

24

- Bij projecten voor woningbouw wordt door gemeenten niet alleen gestuurd op winstgevendheid, maar juist op het behoud van de groene waarde
- Bij alle bouwprojecten worden burgers actief betrokken om de waarde te waarborgen (ecologische toets)
- Op scholen worden kinderen van jongsafaan vertrouwd gemaakt met de ecologische waarden van groen, doordat de gemeente en schoolbesturen groene schoolpleinen realiseren en schooltuinen stimuleren.

Ondersteunende informatie

Veel veen moet natter anders lukt het nooit om klimaatneutraal te worden
[NOS 14 februari 2023](#) Grondwater inzet waterschapsverkiezingen: 'Peil moet omhoog'

[Manifest Bouwen voor Natuur](#) (opgesteld in 2021 door bouwers, banken, ontwikkelaars, natuur- en milieuorganisaties en enkele gemeenten).

[Nederland Natuurpositief](#) (opgesteld in 2019 door het Interprovinciaal Overleg en het ministerie van LNV).

<https://degroenestad.nl/> Artikel NHdagblad

In 2022 is een verslag gemaakt over de informele externe consultatie Omgevingsvisie Zaanstad 2040. Daaruit blijkt dat burgerparticipatie wel opgezet kan zijn. Dit soort participatie, tevens in combinatie met een toetsingscommissie voor de ecotoets, en het vervolg dat wordt opgezet voor dit burgerakkoord, maakt participatie en toetsen mogelijk totaan uitvoering.